

Spoločenskovedný ústav SAV, Karpatská 5, Košice

SPRÁVA O ČINNOSTI V ROKU 1984

Košice, január 1985

Úvod

Rok 1984 možno z hľadiska činnosti Spoločenskovedného ústavu SAV charakterizovať ako rok intenzívnej práce na riešených výskumných úlohách. Naša pozornosť sa presunula od zbierania údajov k analýze a interpretácii a ku koncipovaniu materiálov, ktoré tvoria hlavné plánované výstupy. V čiastkovej úlohe VIII-9-2/5 Vývoj a postavenie národností v ČSSR to boli podkladové materiály pre expertízu pre ÚV KSS spracovaných v spolupráci s ÚML ÚV KSS, ktorej odovzdanie bolo posunuté z r. 1985 na r. 1984. V čiastkovej úlohe VIII-10-2/5 s názvom: "Závažné aspekty spoločenského vedomia učňovskej mládeže ako faktory premen jej sociálnej štruktúry" bol pripravený a zoponovaný predbežný variant teoreticko-analytického podkladového materiálu: "Vplyv zložiek spoločenského vedomia pracujúcej mládeže na premeny jej sociálnej štruktúry". Odovzdaním definitívneho variantu tohto materiálu v r. 1985 sa ukončí riešenie tejto úlohy v 7. päťročnici. Z riešenia oboch úloh, ktoré sú z hľadiska zamerania ústavu profilujúce, boli v priebehu roka spracované viaceré materiály pre potreby spoločenskej praxe /ÚV KSS, SOR, KV KSS/, ktoré boli príslušnými centrálnymi orgánmi pozitívne hodnotené.

Uplynulý rok bol mimoriadne náročný aj v oblasti vedeckej výchovy. V jeho priebehu 5 aspiranti ukončili prácu na rukopisoch svojich kandidátskych dizertačných prác, resp. ich odovzdali na školiace pracovisko, v jednom prípade sa už uskutočnila obhajoba. Okrem nich ďalší 3 kon-

čia prípravu dizertačných prác, ktoré budú odovzdané začiatkom budúceho roku. V súvislosti s uvedeným boli 3 bývalí interní aspiranti preradení do kategórie vedeckých asistentov, čím celkový počet vedeckých pracovníkov vzrástol na 9.

K pozitívam a úspechom, ktoré sme dosiahli v uplynulom roku, možno jednoznačne zaradiť odborné podujatia. Medzi nimi sa svojím významom vyníma XV. zasadnutie československo-sovietskej komisie historikov, ktoré po prvýkrát sa uskutočnilo v Košiciach. Veľký záujem vzbudil aj seminár mladých historikov. Pozitívna odozva tohto podujatia podnietila zámer usporadúvať takéto semináre pravidelne.

Úspešná realizácia uvedených náročných úloh, ako aj mnohých ďalších, ktoré patria k bežnému chodu výskumného ústavu SAV, si vyžiadala veľké pracovné úsilie celého kolektívu pracovníkov SvÚ SAV a to nielen z hľadiska odborných nárokov, ale aj z hľadiska riadiacej a organizačnej práce. Ich zvládnutie bolo o to náročnejšie, že sa ústav musel v priebehu roka vyrovnáť s tak závažnými kádrovými zmenami, ako je zmena vo funkcii riaditeľa, ktorá bola vynutená náhlým úmrtím doc. PhDr. J. Briškára, CSc. /15. 4. 1984/. Napriek tejto okolnosti a niektorým ďalším následným zmenám vo funkciách bol stanovený plán na rok 1984 splnený, čo by mala v dostatočnej miere odrážať predkladaná správa.

I. Výsledky plnenia plánu výskumných úloh

V uplynulom roku ďalej pokračovalo riešenie dvoch

čiastkových úloh a jednej témy ŠPZV a jednej ústavnej úlohy. Dosiahnuté výsledky možno charakterizovať nasledovne:

ČÚ VIII-9-2/5 "Vývoj a postavenie národností v ČSSR" /zodp. riešiteľ PhDr. J. Výrost, CSc./ je členená na dve témy. V prvej z nich /vývoj otázky národnostných menšín na Slovensku po r. 1945/ boli na základe realizovaného archívneho výskumu a štúdia dobovej tlače analyzované a formou štúdií a kandidátskych dizertačných prác spracované tieto otázky:

- národnostná otázka v politike maďarských buržoázných strán na Slovensku v rokoch 1919 - 1936, porovnanie s politikou KSS. - Kandidátska práca, 3 štúdie.
- vývoj riešenia maďarskej otázky na Slovensku v rokoch 1945-48, porovnávanie jej riešenia v prístupe jednotlivých politických strán. - Kandidátska dizertačná práca, 2 štúdie.
- vývoj riešenia ukrajinskej otázky na Slovensku v rokoch 1944-48, porovnávanie jej riešenia v prístupe jednotlivých politických strán. - Kandidátska práca.
- činnosť politických strán a ich vzťah k riešeniu národnostnej otázky v rokoch 1945-48 na Slovensku. Kandidátska práca.
- kultúrna revolúcia na dedine /oblasť juhovýchodného Slovenska/ v období kolektivizácie. - 3 štúdie.
- formy a prejavy nacionalizmu v rokoch 1968-69 v Československu, kritika nacionalizmu v metodologickej povine. - 2 štúdie.

V druhej téme /formovanie národného vedomia a ekonomicky aktívneho obyvateľstva národnostne zmiešaných oblastí SSR/ boli na základe realizovaného sociologicko-sociálnopsychologického výskumu analyzované:

- národnostné vzťahy v národnostne zmiešaných oblastiach Slovenska
- niektoré negatívne javy /etnické stereotypy/ v národnostných vzťahoch - odb. článok /referát/
- etnické postoje obyvateľstva národnostne zmiešaných oblastí Slovenska a činitele ich formovania - kandidátska práca, 2 štúdie
- vedomosti o národnostnej problematike ako indikátor etnického sebauvedomenia - 1 štúdia
- pôsobenie masovokomunikačných prostriedkov v národnostne zmiešaných oblastiach Slovenska - 1 štúdia
- úroveň rozvoja v národnostne zmiešaných pracovných kolektívoch a jej odraz v národnostných vzťahoch; využitie týchto výsledkov v metodológii skúmania rozvoja pracovných kolektívov - 1 referát.

ČÚ ŠPZV VIII-10-2/5 "Závažné aspekty spoločenského vedomia učňovskej mládeže ako faktory premien jej sociálnej štruktúry"

- na základe archívneho výskumu a štúdia dobovej tlače boli analyzované ciele, ktoré v súvislosti s pôsobením na mládež sledovali nekomunistické politické strany /najmä Demokratická strana/ a katolícka cirkev; bola porovnávaná politická línia KSS a Demokratickej strany vo vzťahu k mládeži - záverečná správa

- uskutočnila sa teoretická analýza pojmov sociálna štruktúra spoločnosti, vedomie, poznanie a spoločenské vedomie, poukázalo sa na nový zdroj aktivity socialistického spoločenského vedomia - 2 štúdie.

Na základe výsledkov sociologicko-sociálnopsychologického výskumu spoločenského vedomia učňovskej mládeže boli analyzované a v teoreticko-analytickom podkladovom materiáli zhrnuté:

- vnútorná štruktúra svetonázoru, rozdiely v svetonázore v súvislosti so sociálnodemografickými charakteristikami, vzťah svetonázoru k ostatným sledovaným zložkám spoločenského vedomia - 1 štúdia
- systém hodnotových orientácií /jeho vnútorná štruktúra/ učňovskej mládeže na Slovensku, rozdiely v hodnotových orientáciách v závislosti od sociálno-demografických charakteristík - kandidátska práca, 2 štúdie
- životné plány učňovskej mládeže, rozdiely v nich v súvislosti so sociálno-demografickými charakteristikami, vplyv životných plánov učňovskej mládeže na premeny jej sociálnej štruktúry - 1 štúdia
- postoje učňovskej mládeže k budúcemu povolaniu, rozdiely v nich v súvislosti so sociálno-demografickými charakteristikami a z hľadiska sociálnej štruktúry učňovskej mládeže - 2 štúdie, 2 odb. články /referáty/.

V téme: "Regulatívna funkcia postojov vo vzťahu k správaniu" /je zaradená do čiastkovej úlohy VII-5-7/3/ boli na základe analýzy výskumných údajov spracované 3 odborné články, týkajúce sa problematiky vnútornej štruktúry

postojov a vzťahov ich zložiek, ako aj vzťahu skúmaných postojov a správania.

V ústavnej úlohe: "Družobné vzťahy VS kraja a Zakarpatskej oblasti USSR" sa v tomto roku sústredila pozornosť na spracovanie výsledkov z realizovaného sociologického prieskumu. Toto bolo uskutočnené s využitím Ústavu výpočtovej techniky VŠT a SAV v novembri.

x x x

Hlavná pozornosť v oblasti plnenia plánov výskumných úloh bola venovaná plánovaným hlavným výstupom z riešených čiastkových úloh pre túto päťročnicu. Vo výskume národností to boli podkladové materiály do expertízy pre ÚV KSS, ktorú spracúva ÚML ÚV KSS. Podkladové materiály boli odovzdané v stanovenom termíne /31. 10./, pričom odovzdanie expertízy bolo posunuté z r. 1985 na r. 1984. Vo výskume učňovskej mládeže je plánované odovzdanie hlavného výstupu na r. 1985 vo forme teoreticko-analytického podkladového materiálu. V priebehu tohto roku bol vypracovaný jeho predbežný variant /odovzdaný v októbri/, ktorý bol posúdený s pozitívnym výsledkom.

Celkove dosiahnuté výsledky v tejto oblasti zodpovedajú úlohám stanoveným v Akčnom pláne na r. 1984. V priebehu roka pritom došlo k viacerým upravám na základe požiadaviek koordinujúcich pracovísk, týkajúcich sa hlavne uvedených výstupov z riešenia čiastkových úloh. Významný podiel na dosiahnutom stave má dôsledne a pravidelne

realizovaná kontrola, vykonávaná podľa pokynov predsedu SAV z r. 1982.

III. Realizácia výsledkov spoločenských vied a spolupráca so spoločenskou praxou

Na základe výsledkov sociologicko-sociálnopsychologického výskumu národného vedomia ekonomicky aktívneho obyvateľstva národnostne zmiešaných oblastí Slovenska boli spracované:

- priebežná informácia z výsledkov výskumu so zameraním na národnostné vzťahy v slovensko-maďarskej národnostne zmiešanej oblasti na požiadanie tajomníka ÚV KSS s. Ľ. Pezlára, ktorý bol na základe požiadavky poskytnutý aj podpredsedovi vlády SSR J. Hanusovi
- podkladový materiál "Analýza stavu a problematika výchovy maďarských a ukrajinských občanov v duchu československého vlastenectva a proletárskeho soc. internacionalizmu - na základe materiálov zo sociologických výskumov" do expertízneho materiálu o postavení národností v ČSSR, ktorý vypracováva ÚML ÚV KSS pre potreby ÚV KSS.

Na základe výsledkov sociologicko-sociálnopsychologického výskumu spoločenského vedomia učňovskej mládeže boli spracované:

- podkladový materiál "Vybrané výsledky výskumu učňovskej mládeže" spracovaný pre potreby rokovania pléna Slovenskej odborovej rady, ktoré sa konalo 18. a 19. apríla 1984. Z danej problematiky odznel na pléna aj diskus-

ný príspevok.

- uvedený materiál bol ako predbežná informácia o realizovanom výskume zaslaný tajomníkovi ÚV KSS s. Pezlárovi.
- podkladový materiál pre VS KV KSS v súvislosti s prípravou pléna, ktoré sa konalo v auguste 1984 /materiál bol odovzdaný v apríli/.

IV. Prognostické a koncepčné podklady pre dlhodobý výhľad

V r. 1984 sa pracovníci SvÚ SAV nepodieľali na príprave prognostických a koncepčných podkladov pre dlhodobý výhľad.

V. Rozbor a vyhodnotenie vedeckých stykov so zahraničím

1. Spolupráca s krajinami socialistického spoločenstva d/

V roku 1984 sa zahraničné styky uskutočňovali v dvoch základných líniách: - vo forme devízových ciest, konkrétne devízových vycestovaní našich pracovníkov do zahraničia

- vo forme vedeckých zahraničných stykov uzavretých v dohode o spolupráci s Užhorodským oddelením ISEPZS v Kyjeve v rámci malých pohraničných stykov.

V tomto roku vycestovali do zahraničia dve pracov-
níčky nášho ústavu a to:

1/ PhDr. Z. Buocová, CSc. navštívila Vedeckovýskumný ústav
mládeže ÚV DKMS v Sofii /BĽR/ v čase od 14. - 21. sep-
tembra 1984. Účelom cesty bolo nadviazanie spolupráce
medzi SvÚ SAV v Košiciach a Vedeckovýskumným ústavom
mládeže pri UV DKSM /Naučnoizsledovateľski institut za
mladežta pri CK DKSM/ a oboznámenie sa s výsledkami výsku-
mov z oblasti sociológie mládeže. V rámci tejto zahranič-
nej návštevy účel cesty bol splnený a bola predbežne do-
hodnutá spolupráca v týchto oblastiach: koordinovaný
postup pri realizácii výskumov mládeže, vzájomná výmena
informácií a publikovaných materiálov ako aj výmena štu-
dijných pobytov.

2/ PhDr. Eva Žiaková navštívila sociálnopsychologické pra-
covisko v Sofii, konkrétne Centrálnu laboratoriju po
psychologii BAV /Centrálne psychologické laboratórium
BAV/ v čase od 28. 10. 1984 do 2. 11. 1984. Účelom cesty
bolo nadviazanie spolupráce medzi SvÚ SAV a Centrálnym
psychologickým laboratóriom BAV v Sofii a oboznámenie
sa s výsledkami výskumov tohto pracoviska. Výsledkom
cesty boli prejednané predbežné možnosti dvojstrannej
dohody spolupráce medzi pracoviskami zo strany CPL BAV
aj zo strany SvÚ SAV na 8. päťročnicu, včítane riešenia
spoločnej úlohy.

- Spolupráca s ISEPZS v Kyjeve ako aj s jeho oddelením
v Užhorode aj v roku 1984 pokračovala vo vytýčenej línii

v rámci dohody o zahraničnej vedecko-výskumnej spolupráci s ISEPZS v Kyjeve a jeho oddelením v Užhorode.

Na záver môžeme konštatovať, že v roku 1984 sa nám oproti minulým rokom podarilo uskutočniť plánované devízové vycestovania našich pracovníkov, ako aj splniť vytýčené ciele ohľadne predbežne dohodnutých návrhov na dvojstranné spolupráce s pracoviskami navštívenými v zahraničí.

4. Vedecké stretnutia /kongresy, konferencie a iné/

Z poverenia Prezídia ČSAV a Predsedníctva SAV Spoločenskovedný ústav SAV v Košiciach organizačne zabezpečoval XV. zasadanie Komisie historikov ČSSR a ZSSR na tému "40. výročie konca II. svetovej vojny a víťazstva nad fašizmom". Zasadanie sa konalo v dňoch od 24. do 29. septembra 1984 a aktívne sa ho zúčastnili 2 pracovníci ústava s koreferátom.

Z materiálov konferencie bude vydaný zborník Vstl. múzeom v Košiciach v r. 1986. Pre potreby lektorov KV KSS ústav pripraví skrátené príspevky. Bola zabezpečená propagácia podujatia v masovokomunikačných prostriedkoch vrátane vystúpenia samotných účastníkov v rozhlase a televízii.

VI. Práca s kádrami, výchova vedeckých pracovníkov a spolupráca s vysokými školami

A/ Práca s kádrami a výchova vedeckých pracovníkov

K 1. 12. 1984 pracuje na ústave celkove 33 pracovní-

kov. Do tohto počtu nie je zahrnutý dr. Markuš - vedecký pracovník konzultant. Z uvedeného počtu je 24 pracovníkov na mzdovom fonde. V kategórii vedeckých pracovníkov je 9 /1 samostatný vedecký pracovník, 2 vedeckí pracovníci II, 1 vedecká pracovníčka III a 5 vedeckí asistenti/. 7 pracovníkov je v kategórii odborný pracovník /VŠ/, 5 pracovníkov v kategórii odborný pracovník /SŠ/ a 3 pracovníci sú zaradení v kategórii robotník. 9 ďalších pracovníkov je na štúdiom pobyte, z toho sú 4 interní aspiranti. Z hľadiska jednotlivých oddelení je stav nasledovný: na oddelení histórie pracuje 7 pracovníkov, na oddelení sociológie 7 pracovníkov a na oddelení sociálnej psychológie 10 pracovníkov. V základnom informačnom stredisku pracujú 4 pracovníčky.

Oproti predchádzajúcemu roku došlo k nasledovným zmenám:

Z pracoviska odišla C. Nováková /z rodinných dôvodov - nasledovala manžela/, ktorá bola zaradená ako ^{prádk. odb. asist.} vedecká ~~asistent-~~ka na oddelení sociológie a M. Tomko /z rovnakých dôvodov/, ktorý bol na štúdiom pobyte na oddelení histórie. Na miesto s. Novárovej bol na oddelenie sociológie prijatý s. P. Mikula. Najvýznamnejšia zmena bola vynútená náhlym úmrtím riaditeľa ústavu doc. PhDr. J. Briškára, CSc. /15. 4. 1984/. Od 1. 5. 1984 bol Predsedníctvom SAV poverený vykonávaním funkcie riaditeľa ústavu PhDr. J. Výrosta, CSc., dovtedajší zástupca riaditeľa a vedúci oddelenia sociálnej psychológie. Táto zmena si v priebehu roka vyžiadala niektoré ďalšie úpravy. V súvislosti s poverením s. PhDr. J. Výrosta, CSc. bol za vedúceho oddelenia sociálnej psycho-

lógie od 1. 11. 1984 menovaný s. PhDr. L. Lovaš, CSc., ktorý bol zároveň poverený vykonávaním funkcie zástupcu riaditeľa. Vykonávaním funkcie vedeckého tajomníka, ktorú dovtedy vykonával PhDr. L. Lovaš, CSc., bol poverený PaedDr. Š. Šutaj /k rovnakému termínu/. Uvedení pracovníci boli kádrovými rezervami na funkcie, ktorých vykonávaním boli poverení.

Ďalšie zmeny v zaradení sa týkajú 3 interných aspirantov, ktorí po predložení rukopisu kandidátskych dizertačných prác boli zaradení do kategórie vedeckých asistentov /dr. Žiaková od 1. 3., dr. Šutaj od 1. 10. a dr. Zeľová od 1. 12./.. Do internej aspirantúry bol od 1. 9. zaradený dr. Baumgartner, ktorý bol predtým ^{zná d'odv. 10. 84} vedeckým asistentom na oddelení sociálnej psychológie. Ďalšie údaje, týkajúce sa vedeckej výchovy uvádzame v bode 7.

V rámci bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci bola uskutočnená pravidelná previerka, ktorá nezistila závažnejšie nedostatky. Bytové požiadavky na r. 1984 boli splnené. Pracovníci majú zabezpečenú lekársku starostlivosť v rámci systému platného pre všetky ústavy SAV v Košiciach. U novoprijatých sa vyžaduje vstupná prehliadka. V uplynulom roku sa podarilo zabezpečiť aj realizáciu preventívnych prehliadok. Stravovanie pracovníkov bolo zabezpečené v zariadeniach RaJ.

2. V priebehu r. 1984 bol doc. PhDr. D. Jánoška, CSc. navrhnutý MV KSS na udelenie pamätnej medaily k 40. výročiu vyvrcholenia národnoslobodzovacieho boja a oslobodenia našej vlasti sovietskou armádou.

3. Súťažná aktivita mladých pracovníkov v ústavných súťažiach.

V uplynulom roku sa SvÚ SAV zapojil do novej súťaže mladých vedeckých pracovníkov o plaketu SAV a SZM. Údaje o ústavnom kole tejto súťaže sú v tabuľke:

Súťaž mladých vedeckých pracovníkov SvÚ SAV

Počet účastníkov		Počet		Formy	Práce
do 35 r.	nad 35 r.	odovzdaných	ohodnotených		
		prac	prac	ohodnotenia	navrhnuté na vyššie ohodnot.
6	0	6	3	finančná odmena /300,-/ čestné uznanie	s. Zelenovej s. Kováčovej s. Žiakovej

4. Po úmrtí riaditeľa Spoločenskovedného ústavu SAV súdruha J. Briškára sa uskutočnili personálne zmeny, keďže boli uskutočnené presuny vo funkciách na pracovisku, väčšinou z plánovaných kádrových rezerv.

V roku 1985 budú prijaté nové kádrové rezervy na všetky funkcie na pracovisku.

5. V uplynulom roku neboli udelené pracovníkom SvÚ SAV vedecké hodnosti mimo SAV a ČSAV.

6. V roku 1984 sa na pracovisku neuskutočnili periodické atestácie. Keďže atestačná komisia, vzhľadom na svoje zloženie nemôže plniť svoje poslanie, bol podaný návrh na vytvorenie novej atestačnej komisie.

7. Zhodnotenie vedeckej výchovy za r. 1984

Na záver šk. roku 1983/84 bolo realizované výročné hodnotenie aspirantov, ktoré konštatovalo, že väčšina aspirantov si plní úlohy, vyplývajúce z individuálnych plánov v stanovených termínoch. Boli odovzdané tri rukopisy kandidátskych prác: u dr. Žiakovej a dr. Šutaja prebehli interne oponentúry, práca dr. Zeľovej bude interne oponovaná začiatkom budúceho roku. V novembri obhájil kandidátsku prácu dr. Bobák. Dr. Petruňa a dr. Gajdoš majú odovzdať rukopis kandidátskej práce do konca roku, rovnako ako s. Takáč, ktorí majú sklz v odovzdaní rukopisu. Do tohto termínu by mal /v predstihu/ odovzdať rukopis práce aj dr. Kita. Dr. Gabzdilová a dr. Gbúrová absolvovali kandidátske minimum, dr. Kováčová a dr. Burčíková urobili skúšky z jazykov. Skúšky z jazykov a z marxizmu-leninizmu absolvovala aj dr. Orosová, ktorá t.č. z dôvodu materskej dovolenky prerušila internú aspirantúru. Sklz v absolvovaní skúšok minima má dr. Paukovič. Od 1. 9. t.r. bol do internej aspirantúry zaradený dr. F. Baumgartner, v septembri urobila dr. Jurečková prijímacie pohovory do IA na VÚDPaP v Bratislave.

Aj v tomto roku bolo problematickým včasné ukončenie aspirantúry a s tým súvisiace plnenie plánu obhajob dizertačných prác. Zo 7 plánovaných na tento rok /5 IA, 2 EA/ sa uskutočnila 1 /dr. Bobák/ a 2 oponentúry na pracovisku /Žiakovej, Šutaja/. Všetci ostatní, ak si splnia svoje povinnosti a ukončia aspirantúru odovzdaním dizer-

tačných prác v tomto roku, budú obhajovať pravdepodobne v r. 1985.

Vzhľadom na to, že SvÚ SAV nie je školiacim pracoviskom, sú ašpiranti z oddelenia histórie školení na ÚHV SAV v Bratislave, ÚML ÚV KSS v Bratislave, Slezskom ústave ČSAV v Opave, FF UPJŠ v Prešove, z oddelenia sociológie na ÚFaS v Bratislave, z oddelenia sociálnej psychológie na VÚDPaP v Bratislave a ÚEP SAV v Bratislave.

B. Spolupráca s vysokými školami v oblasti výchovy

a/ Oddelenie histórie SvÚ SAV uzavrelo na obdobie tejto päťročnice Dohodu o spolupráci s Katedrou dejín FF UPJŠ. Oddelenie sociálnej psychológie má podpísanú zmluvu s Katedrou psychológie FF UPJŠ v Košiciach.

V oblasti výchovno-vzdelávacieho procesu Katedra dejín FF UPJŠ v Prešove zabezpečuje oddeleniu histórie SvÚ SAV výchovu vedeckých ašpirantov.

b/ PhDr. Z. Buccová, CSc., PhDr. V. Paukovič a PhDr. D. Kováčová zabezpečovali externe výuku MLF a VK na VŠT v Košiciach.

Na SvÚ SAV pracovalo v r. 1984 5 pomocných vedeckých síl - 3 na oddelení histórie; 2 na oddelení sociálnej psychológie.

Súdružka PhDr. D. Kováčová bola členkou komisie pre hodnotenie prác ŠVOČ VŠP v Nitre, detašované pracovisko v Košiciach.

VII. Edičná činnosť

V oblasti knižných a iných neperiodických publikácií sa nám úlohy podarilo splniť len čiastočne. V tomto roku vyšiel zborník "KSČ a vývoj spoločenských vied", ktorý obsahuje materiály zo seminára, usporiadaného v dňoch 8. - 9. septembra 1981 pri príležitosti 60. výročia vzniku KSČ v spolupráci s Ústavom sociálnych a ekonomických otázok zahraničných krajín AV USSR. Je v ňom 11 príspevkov /z toho 6 príspevkov od pracovníkov SvÚ SAV/. Zborník pre svoje ideovopolitické zameranie a kvalitu príspevkov bol recenzentmi veľmi kladne hodnotený.

Napriek plánu sa nám tohto roku nepodarilo realizovať vydanie materiálov zo seminára "Družobné vzťahy Východoslovenského kraja a Zakarpatskej oblasti USSR", usporiadaného v októbri 1983 v spolupráci s Ústavom sociálnych a ekonomických otázok zahraničných krajín AV USSR a materiálov zo "Seminára mladých historikov", usporiadaného v dňoch 3. - 5. mája 1984 pri príležitosti 30. výročia IX. zjazdu KSČ.

V oblasti publikačnej činnosti sme sa predovšetkým zamerali na ďalšie zvyšovanie odbornej úrovne príspevkov. Za jeden z vonkajších ukazovateľov ich skvalitňovania môžeme považovať aj čoraz dôraznejšie prenikanie týchto príspevkov do celoštátnych odborných časopisov. Z kvantitatívneho hľadiska sa nám už aj v predchádzajúcom období darilo udržiavať primeranú úroveň - ročne sme vyprodukovali cca 40 štúdií a odborných článkov. V tomto roku sa ten-

to počet výrazne zvýšil - naši pracovníci vypracovali celkom 57 štúdií a článkov, z ktorých 10 bolo zadaných do celoštátnych odborných časopisov /Československá psychológia, Sociológia, Historický časopis a pod./. V roku 1984 bolo publikovaných celkom 39 štúdií a odborných článkov /čo predstavuje o 25 viac ako v uplynulom roku/, z tohto počtu v celoštátnych časopisoch vyšlo 10 príspevkov.

Uvedené údaje svedčia o jednoznačnom kvantitatívnom a kvalitatívnom vzostupnom trende v oblasti publikačnej činnosti. Síce počet zadaných príspevkov ešte stále zreteľne prevyšuje počet uverejnených - čo v nemalej miere súvisí aj so zdĺhavým redakčným pokračovaním v niektorých časopisoch - no dosiahnuté výsledky naznačujú veľmi slubnú perspektívu v tejto oblasti. Tento výrazný vzostupný trend nepochybne súvisí so zvyšovaním odbornej kvalifikácie a so stabilizáciou kádrov.

V tomto roku sme pokračovali vo vydávaní nášho informačného bulletinu "Vedecké informácie". Prvé číslo bolo venované problematike národnostných menšín, druhé problematike mládeže. Napriek skutočnosti, že tento bulletin je určený iba pre interné potreby a preto v ňom poskytujeme priestor aj pre publikovanie prác z čiastkových výsledkov výskumu, môžeme aj tu konštatovať vzostupný trend jeho odbornej úrovne. Svedčí o tom nielen zvýšený dopyt, ale aj zvýšený záujem externých pracovníkov o publikovanie svojich výskumných výsledkov v našom bulletine. V tomto ro-

Ku v dvoch číslach bulletinu vyšlo celkom 13 štúdií /z toho počtu 11 štúdií vypracovali pracovníci SvÚ/, 7 anotácií a recenzií a 5 diskusných príspevkov /z toho 2 z problematiky interdisciplinárneho výskumu/.

VIII. Kultúrno-politická a vedeckopopularizačná činnosť

Jediným kultúrno-politickým podujatím v tomto roku bol "Seminár mladých historikov", usporiadaný v dňoch 3. - 5. mája 1984 pri príležitosti 30. výročia IX. zjazdu KSČ. Tento seminár so svojim zameraním a vysokou úrovňou referátov a koreferátov vzbudil živý ohlas v odbornej verejnosti a bol veľmi pozitívne hodnotený aj reprezentantmi súčasnej slovenskej historiografie.

V oblasti popularizácie výsledkov vedy a predovšetkým našich výskumov sme v tomto roku zaznamenali tieto výsledky: bolo publikovaných celkom 12 popularizačných článkov a 10 recenzií. Je to síce menej, ako bola minulo-ročná produkcia /35 popularizačných článkov a 22 anotácií a recenzií/, no na druhej strane aj tu môžeme badať výrazné skvalitnenie príspevkov. Svedčí o tom aj skutočnosť, že väčšina z nich bola uverejnená v časopisoch a novinách s celoštátnou pôsobnosťou /Filozofia, Historický časopis, PAS, Učiteľské noviny a pod./. Tento číselný úbytok popularizačných článkov nepochybne súvisí už aj so zmieneným zvýšeným počtom štúdií a odborných článov našich pracovníkov.

Už tradične na veľmi dobrej úrovni sa uskutočňuje

spolupráca nášho ústavu so Socialistickou akadémiou. V rámci tejto spolupráce naši pracovníci odprednášali celkove 39 prednášok /plánovaných bolo 12 prednášok/. Okrem toho siedmi naši pracovníci sú členmi vedenia sekcií SAK.

Pracovníci oddelenia sociálnej psychológie sa zapojili aj do práce Československej vedecko-technickej spoločnosti. Na dvoch seminároch, usporiadaných touto spoločnosťou /v Bratislave a v Kroměříši/ sa aktívne zúčastnili aj piati pracovníci tohto oddelenia.

X. Rozvoj pracovnej iniciatívy

Cieľom rozvíjania pracovnej iniciatívy bolo podnieť pracovníkov ku kvalitnému a včasnému plneniu úloh súvisiacich s riešením čiastkových úloh ŠPZV, resp. k skracovaniu termínov pri plnení týchto úloh, podnieť publikovanie výsledkov vedeckovýskumnej činnosti v odborných časopisoch a popularizačnú činnosť zamerať na významné výročia - SNP a oslobodenie Československa. Cieľom bolo, aby jednotlivé kolektívy preberali patronáty nad zabezpečovaním odborných podujatí organizovaných, resp. spoluorganizovaných ústavom. Hlavnou formou rozvoja pracovnej iniciatívy bolo prijímanie kolektívnych a individuálnych záväzkov v rámci hnutia BSP. Z 32 pracovníkov ústavu bolo 29 zapojených do hnutia BSP v rámci štyroch kolektívov /jeden kolektív - Brigáda socialistickej práce, tri súťažiacie o tento názov/. Prebiehala aj vnútroústavná socialistická súťaž o najlepšieho pracovníka a súťaž mladých vedeckých pracovníkov /pozri časť VI, 3/.

Prínos rozvoja pracovnej iniciatívy spočíva hlavne v splnení záväzkov týkajúcich sa skrátenia termínov ukončenia úloh ŠPZV a v iniciatívnom a zodpovednom prístupe k zabezpečeniu významných podujatí. Bol skrátený termín ukončenia ČÚ ŠPZV VIII-10-2/5 "Závažné aspekty spoločenského vedomia učňovskej mládeže ako faktory premien jej sociálnej štruktúry" - pracovná verzia teoreticko-analytického podkladového materiálu bola odovzdaná na oponovanie v októbri 1984, odovzdanie konečnej verzie sa predpokladá v I. štvrtroku 1985 /pôvodný termín ukončenia 30. 11. 1985/. Bol tiež skrátený termín odovzdania expertízy z výsledkov výskumu "Vývoj a postavenie maďarskej a ukrajinskej národnosti v Československu po oslobodení" - podklady pre ÚML ÚV KSS boli odovzdané 30. 10. 1984 /pôvodný termín bol november 1985/. Kolektív oddelenia histórie organizačne zabezpečoval prípravu a priebeh celoslovenského "Seminára mladých vedeckých pracovníkov k výročiu IX. zjazdu KSČ" /siedmi jeho členovia vystúpili s príspevkami/ a prípravu a priebeh XV. zasadnutia komisie historikov ZSSR - ČSSR.

Členovia kolektívov pripravili v rámci záväzkov /mimo plánovaných úloh/ 17 príspevkov vychádzajúcich z vedecko-výskumného zamerania ústavu na odborné podujatia, väčšina z nich bude publikovaná; boli napísané 1 štúdiá, 1 recenzia, 8 popularizačných článkov /z nich 6 venovaných významu a odkazu SNP/; bolo odprednášaných 12 hodín prednášok pre SAK.

Na základe výsledkov dosiahnutých v tomto roku aj za celé obdobie súťaženia boli kolektívy oddelenia histó-

rie a základného informačného strediska navrhnuté na získanie čestného titulu BSP a 11 ich členov na udelenie bronzových odznakov.

V súťaži o najlepšieho pracovníka ústavu zvíťazila PhDr. D. Kováčová.

V rámci záväzkov boli v socialistickej starostlivosti pracovne a fotokomora. Pracovníci ústavu odpracovali 156 brigádnických hodín pri úprave pracovni aj okolia ústavu.

Záver

Pri celkovom hodnotení činnosti ústavu v r. 1984 na úrovni ústavnej rady a ZO KSS bolo konštatované, že úlohy vytýčené pre tento rok boli v základných ukazovateľoch splnené. Kritériom pritom sú upravované úlohy a harmonogramy, ktoré vo viacerých prípadoch významne zmenili pôvodne formulované úlohy v Akčnom pláne. To sa týka predovšetkým zmien termínov odovzdávania hlavných výstupov z riešených čiastkových úloh ŠPZV. Vo výskumnej národnosti mala byť expertíza pre ÚV KSS odovzdaná až r. 1985, tento termín bol skrátený na rok 1984. Vo výskume učňovskej mládeže sa počítalo s ukončením riešenia čiastkovej úlohy formou záverečnej správy v r. 1984. Na základe rozhodnutia Prezídia ČSAV bude hlavným výstupom teoreticko-analytický podkladový materiál odovzdaný v r. 1985. Preto sa v tomto roku pristúpilo v príprave jeho predbežnej varianty. Takto pozmenené úlohy boli splnené.

Vo výskume národností odovzdaním podkladových materiálov do uvedenej expertízy sa zrealizoval hlavný výstup za 7. päťročnicu. V riešení tejto úlohy /problematika národností/ bude náš ústav pokračovať v 8. päťročnici v rozšírenom zábere, podľa doterajších zámerov na úrovni dvoch čiastkových úloh ŠPZV.

Spracovaním predbežného variantu teoreticko-analytického podkladového materiálu z výskumu účňovskej mládeže, ktorý recenzenti ohodnotili ako prínosný a zodpovedajúci kritériam, sa vytvorili optimálne predpoklady pre ukončenie tejto úlohy. Upravený finálny variant by mal byť zoponovaný a odovzdaný Rade nosného smeru VIII-10 v priebehu 1. polroku 1985. Aj v riešení tejto úlohy bude ústav pokračovať v budúcej päťročnici a to naďalej na úrovni jednej čiastkovej úlohy.

Vzhľadom na tieto okolnosti, ako aj na dosiahnuté výsledky v ďalších oblastiach činnosti ústavu možno konštatovať, že uplynulý rok, ktorým sa završilo prvé desaťročie jeho existencie bol úspešný. Náročné úlohy, ktoré nás čakajú v roku 1985 však budú vyžadovať ďalšie skvalitnenie práce a zvýšenie výkonnosti. Relatívne mladý kolektív pracovníkov ústavu na to má všetky predpoklady.

(doplnenie)
chyba v správe zhodnotením v FMS ako
nehýbnou, otvorenú oblasť rozvoja
a vedieť to sledovať tvorivosť každého
pracovníka. Je to síce náročná
súčasť na každom vedeckom pracovníku,
otvorenú rastu
v spoločn. učení zvlášť